

TERRORISMIN MONIMUOTOISUUDEN TUOMAT HAASTEET SUOMESSA

Iiro Holopainen & Petro Luoto

2/2019

Tiivistelmä

Tekijät	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Petro Luoto ja Iiro Holopainen	Poliisi (AMK) / Amk20164B ja Amk20172A	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Terrorismin monimuotoisuuden tuomat haasteet Suomessa	Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi	Opinnäytetyön muoto	
Jari Hyyti ja Jaakko Kauppila	Rajattu kirjallisuuskatsaus	
Tiivistelmä		
<p>Työn tarkoituksena on avata terrorismia käsitteenä sekä selventää Euroopassa tapahtuneiden terrori-iskujen vaikutusta Suomen turvallisuustilanteeseen. Teos on kirjoitettu rajattuna kirjallisuuskatsauksena, johon päädyttiin asian laajuuden vuoksi. Teokseen on otettu mukaan muutama pääkirjallisuuslähde, joiden tueksi aineistoa on kasattu myös useista medioiden julkaisuista sekä valtion virallisista asiakirjoista että oikeuslähteistä.</p> <p>Teoriaosuudessa käsitellään terrorismia ilmiönä sekä miten terrorismi käsitellään Suomen rikoslaissa. Näiden lisäksi terrorismikäsitettä avataan tarkemmin selvittämällä terrorismin eri ilmenemis- ja rahoitusmuotoja. Käsitteen selventämisen jälkeen työssä tarkastellaan terrorismin nykytilannetta Suomessa ja Euroopassa.</p> <p>Teoksessa kirjoittajat pohtivat terrorismin torjunnan ja kansalaisten oikeusturvan toteutumisen haastavaa yhtälöä. Suojelupoliisin tekemän uhka-arvion mukaan suurimman terroristisen uhan muodostavat pienryhmät ja yksittäiset toimijat, joiden motivaatio iskuihin pohjautuu suurten terroristijärjestöjen propagandaan. Työssä on selkeästi nähtävissä, että terrorismin tilannekuvan kehitys on muuttunut vuosina 2015 - 2018, jolloin kohdehenkilöiden määrä on noussut lähes 25 prosenttia ja vierastaistelijoiden määrä lähes 40 prosenttia.</p> <p>Terrorismi ilmiönä on äärimmäisen hankalasti hallittava kokonaisuus, koska terrorismi on täysin ennalta arvaamatonta. Iskujen aikaa ja paikkaa on välillä mahdotonta ennakoida. Kaikesta viranomaisten tekemästä taustatyöstä huolimatta iskujen täydellinen estäminen on erittäin haastavaa maasta riippumatta.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
40	Helmikuu 2019	AMK2016ONT
Avainsanat		
Terrorismi, tilannekuva, turvallisuus, varautuminen		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
1.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymys ja tavoite.....	3
1.2 Opinnäytetyön rakenne	4
2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
2.1 Aineiston ja muun materiaalin hankkiminen	5
3 TERRORISMI KÄSITTEENÄ	5
3.1 Terrorismi ilmiönä.....	6
3.2 Terrorismi Suomen rikoslaissa.....	7
3.3 Terrorismi ja sen muodot.....	9
3.4 Terrorismin rahoitus	10
3.5 Sisäisen turvallisuuden toimenpideohjelma.....	12
3.6 Lyhenteitä	13
4 TERRORISMIN NYKYTILANNE SUOMESSA JA EUROOPASSA	14
4.1 Terrorismiin varautuminen Suomessa	15
4.2 Poliisin varautuminen tällä hetkellä	18
4.3 Varautuminen laivayhtiöissä.....	22
4.4 Supon tilannekuva	23
4.5 Europol ja Te-Sat -raportti	26
4.6 Jihadistien toimintamalleja	31
5 POHDINTAA	31
6 YHTEENVETO.....	34

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö päädyttiin tekemään kahden eri kurssilla olevan opiskelijan kesken, jotka ovat toisilleen entuudestaan tuttuja monen vuoden takaa. Alun perin pohdimme, että teemme kumpikin omat opinnäytetyömme, mutta nimenomaisen aiheen suuri kiinnostus molempia kohtaan oli ratkaiseva tekijä yhteistyölle.

Mietimme aiheitamme todella pitkään, kunnes päädyimme nykyiseen aiheeseen sen yhteiskunnallisen tärkeyden takia. Terrorismista on etenkin viime aikoina käyty paljon keskustelua, mutta siihen liittyviä opinnäytetöitä on toistaiseksi tehty vain muutama. Tämä voi johtua siitä, että aiemmin terrorismi ei ole koskettanut Suomea samalla tavalla kuin osassa muita Euroopan maita, mutta esimerkiksi Turussa tapahtuneet puukotukset osoittavat, että Suomikaan ei ole enää pohjoisista oloista huolimatta terrorismin ulottumattomissa.

Aihe on erittäin laaja ja mielenkiintoinen. Tästä syystä tietoa on koottu tähän teokseen mahdollisimman monesta eri lähteestä ideana valtavan tietomäärän yhdistäminen, jotta lukijalle tulisi mahdollisimman selkeä ja ajantasainen kuva Suomen nykytilanteesta terrorismin osalta.

1.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymys ja tavoite

Asia on tällä hetkellä erittäin ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Tekijät halusivat saada lisätietoa aiheesta mahdollisimman monesta eri lähteestä. Opinnäytetyön keskeisenä tutkimuskysymyksenä on Euroopassa ja Suomessa tapahtuneiden terrori-iskujen vaikutusten selvittäminen Suomen turvallisuustilanteeseen.

Tavoitteena on saada ensinnäkin vastaus tutkimuskysymykseen, sekä toisaalta ymmärtää turvallisuuden näkökulmasta Suomen nykytilannetta paremmin Euroopassa tapahtuneiden terrori-iskujen jälkeen. Turussa tapahtuneet puukotukset on myös nostettu esille, koska teot itsessään järkyttivät koko Suomea, sillä vastaavanlaista tapahtumaa ei aiemmin Suomen nykyhistoriassa ole koettu.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Johdannon sekä opinnäytetyön tutkimuskysymyksen ja tavoitteen selvittämisen jälkeen teoksessa avataan teoriaosuuden kautta sitä, miten koko työ rakentuu. Tämä teos on rajattu kirjallisuuskatsaus, josta kerrotaan lisää seuraavassa pääluvussa. Sitä seuraavassa alaluvussa kerrotaan vielä materiaalin hankkimisesta työtä varten.

Työ etenee edellä mainittujen jälkeen terrorismi -käsitteen selventämisellä ja jatkuu siten, että mitä kaikkea sana terrorismi pitää sisällään. Kappaleissa kerrotaan muun muassa terrorismista ilmiönä, terrorismista Suomen rikoslaissa sekä muun muassa sen rahoittamisesta.

Neljännessä pääluvussa otetaan kantaa tutkimuskysymykseen, eli Euroopassa tapahtuneiden terrori-iskujen vaikutusten selvittämiseen Suomen turvallisuustilannetta ajatellen.

Lopuksi viidennessä ja kuudennessa pääluvussa tulee ensin kirjoittajien omia pohdintoja, joiden jälkeen koko työ vedetään kattavasti, mutta selkeästi yhteen nostoen esille kaikki huomionarvoisimmat asiat työstä.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tekijät päättivät, että opinnäytetyön tyyppiä valikoitui rajattu kirjallisuuskatsaus, koska aihe on erittäin laaja, mutta toisaalta arkaluonteinen, eikä haastattelemalla terrorismia tutkivia tahoja saa juurikaan avoimista lähteistä poikkeavaa ja syventävää tietoa asioiden salassa pidettävän luonteen vuoksi. Terrorismista löytyy kirjallisuutta laajasti niin Internetistä kuin myös kirjallisista lähteistä. Tässä teoksessa on pyritty yhdistämään ja hyödyntämään laaja-alaisesti eri tietolähteitä, mutta kuitenkin siten, että fokus pysyy tutkimuskysymyksen piirissä. Tällä metodilla työ etenee kirjoittajien haluamassa tahdissa, kun ulkopuolisia tahoja ei ole työhön otettu ollenkaan mukaan.

Koska teos on kirjoitettu rajattuna kirjallisuuskatsauksena, on työhön kuitenkin sisällytetty vain muutama pääkirjallisuuslähde, ja tämän lisäksi teokseen on valikoitu julkista keskustelua herättäneitä uutisia.

2.1 Aineiston ja muun materiaalin hankkiminen

Asian laajuuden vuoksi jo ennen tämän teoksen aloittamista oli selvää, että tietoa tulisi olemaan todella paljon terrorismiin liittyen. Päädyimme yhdessä ensin Poliisiammattikorkeakoulun kirjastoon esiselaamaan kirjoja, jotka mielestämme sopisivat työhömmme parhaiten. Hyvin nopeasti tuli selväksi, että materiaalia on rajattava heti alusta alkaen, jotta työ ei laajenisi mielenkiinnon kohteemme ulkopuolelle liiaksi.

Kirjojen valitsemisen jälkeen ryhdyimme aktiivisesti etsimään uutisointia aiheeseemme liittyen. Itsestään selvää tässä vaiheessa oli se, että myös uutisointia on kirjoitettu aiheesta todella runsaasti. Olemme valinneet työhömmme uutisartikkeleja mahdollisimman kattavasti, jotta pystymme kuvaamaan käsittelemäämme ilmiötä riittävän tarkasti, mutta kuitenkin myös tarpeeksi laaja-alaisesti.

Tavoitteena työssä on ollut koota mahdollisimman monesta eri lähteestä ajantasaista sekä mielenkiintoista tietoa. Työhön on myös sisällytetty mukaan virallisia julkaisuja, kuten muun muassa Suojelupoliisin julkaisemia turvallisuusraportteja sekä Euroopan Unionin osalta myös Europolin julkaisema European Union Terrorism Situation and Trend Report.

3 TERRORISMI KÄSITTEENÄ

Tässä luvussa käsittelemme terrorismia, sen monimuotoisuutta sekä sen tuomia haasteita Suomessa. Terrorismin määrittely on haastavaa, koska siihen kytkeytyy monia eri asioita, eri tahoja sekä eri toimijoita. Kappaleessa avaamme terrorismi -käsitettä sekä sitä, miten terrorismi on kehittynyt jatkuvasti ja toisaalta rantautunutkin jo Suomeen.

Luvussa selvitämme myös laivayhtiöiden turvallisuustilannetta turvatarkastusten kannalta. Haemme näkökohtia siihen, miksi laivayhtiöissä ei suoriteta matkustajille turvatarkastuksia ennen alukseen nousemista. Toisaalta, Turussa elokuussa 2017 tapahtuneet epäillyt terroristisessa tarkoituksessa tehdyt murhat ja murhan yritykset johtivat siihen, että laivayhtiö Tallink Silja kohotti turvallisuustasoaan hetkellisesti siten, että kaikille laivaan nouseville matkustajille tehtiin turvatarkastus.¹

---

¹ Mäntymaa, Eero, 2017. Luettu: 12.1.2018.

Toisaalta on hyvä huomioida, että Euroopassa tehdyt terrori-iskut ovat aiemminkin vaikuttaneet turvallisuustason kohottamiseen Suomessa esimerkiksi vuoden 2017 pääsiäisen aikana Helsinki-Vantaan lentoasemalla.² Luvussa huomioimme laivayhtiöiden ja lentokenttätoiminnan lisäksi myös esimerkiksi kaupungissa väkijoukkoon mahdollisesti kohdistuvat terroriteot. Nostamme esille Euroopassa tapahtuneita, väkijoukkoon kohdistuneita rekkaiskuja sekä sitä, miten Suomen poliisi on varautunut ennalta tämän kaltaisiin tilanteisiin.

Kari Laitisen mukaan *”terrorismin synnyttämän pelonkulttuurin kattavana seurauksena on tullut valtava resurssien uudelleen suuntaaminen, mikä heijastuu (turvallisuus)poliittiseen retoriikkaan, lainsäädäntöön, turvallisuusorganisaatioiden toimintaan, kansalaisten uhkakuviin ynnä muuhun.”* Hän jatkaa artikkelissaan seuraavasti: *”Sisäinen turvallisuus on noussut keskeiseen asemaan valtioiden turvallisuussuunnittelussa, mikä näkyy myös Suomessa.”*³

3.1 Terrorismi ilmiönä

*”Terrorismia vastaan on käyty ”sotaa” tai ”terrorismin vastaista taistelua” jo pitkään. Esitetyt termit otettiin laajassa mitassa käyttöön vuoden 2001 syyskuun 11. päivän iskujen jälkeen ja ne päättyivät niin valtiomiesten kuin turvallisuusviranomaistenkin julkilausumiin”.*⁴

*”Terrorismin yleiseen määrittelyyn eivät yksimielisesti ole pystyneet eri valtioiden turvallisuusviranomaiset sen paremmin kuin juristit tai tutkijatkaan.”*⁵

Radikalisoituminen on yksi olennainen osa, kun puhutaan terrorismista. Radikalisoituminen ei välttämättä tapahdu hetkessä, vaan sen taustalla on kolme eri motivoivaa tekijää: taustatekijät, mahdollistavat tekijät sekä laukaisevat tekijät. Radikalisoitumisen yhteydessä nämä tekijät liittyvät monesti toisiinsa, joten radikalisoitumisprosessi on varsin monivaiheinen.⁶

---

² Hekkala, Salla 2017. Luettu: 12.8.2017.

³ Laitinen, Kari (toim.), 2007, 17.

⁴ Portaankorva, Tuomas, I/2005, 2.

⁵ Portaankorva, Tuomas, I/2005, 3.

⁶ Laitinen, Kari & Lumio, Milla, 2009, 36.

Ennen kuin henkilö radikalisoituu, tietyt taustatekijät voivat saattaa henkilön alttiiksi radikalisoitumiselle. Laitinen & Lumio käyttävät raportissaan esimerkkinä islaminuskoista nuorta, jonka radikalisoitumisen taustatekijöihin lukeutuu identiteettikriisi muslimina länsimaaisessa yhteiskunnassa sekä toisaalta kokemukset syrjinnästä ja rasismista. Nuoria muslimeja, jotka asuvat länsimaissa, vetää kahteen eri suuntaan heidän taustansa, eli vanhempiensa perinteinen islamilainen kulttuuri sekä toisaalta asuinpaikkansa, joka on länsimaissa varsin monikulttuurinen yhteiskunta. Nuorten henkilökohtaiset traumat sekä kokemukset sodasta voivat vaikuttaa myös radikalisoitumisen taustatekijöinä.⁷

Toisaalta on hyvä ottaa huomioon, että radikalisoitumisen taustatekijänä voidaan pitää asuinpaikkoja. Jos asuinpaikan ilmapiiri on valmiiksi jo radikalisoitumiseen viittaava, on ikään kuin helpompi myös itse radikalisoitua, etenkin, jos asuinalueella asuu omalta kotiasuinalueelta muuttaneita henkilöitä, joiden ajatusmaailma on samankaltainen kuin radikalisoituvalla henkilöllä. Radikalisoituminen voi siis olla helpompaa yhteisön kollektiivisen päätöksen perusteella.⁸

3.2 Terrorismi Suomen rikoslaissa

Vuonna 2014 valtioneuvosto esitti⁹ eduskunnalle terrorismirikosten lukua muutettavaksi nykyaikaisemmiksi. Edeltävät säädökset perustuivat Suomessa terrorismirikosten rangaistussäännöksiin kansainvälisesti määrättyihin velvoitteisiin, jotka ovat Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen (SopS 74/2002, YK:n yleissopimus) voimaansaattamisen yhteydessä terrorismin rahoittamista koskeva rangaistussäännös.

Suomen liittyttyä ”*Euroopan neuvostossa valmisteltuun eurooppalaiseen yleissopimukseen terrorismin ehkäisemisestä (SopS 49/2008, EN:n yleissopimus)*”, jouduttiin muuttamaan rikoslain 34a -lukua 1.4.2008 siten, että luvun ensimmäisen momentin toiseen kohtaan lisättiin rangaistavaksi säädetty julkinen kehottaminen rikokseen. Rikoslain 34a -lukuun jouduttiin lisäämään ”*koulutuksen antamista terrorismirikoksen tekemistä varten (4 a §) ja värväystä terrorismirikoksen tekemiseen (4 b §) koskevat rangaistussäännökset.*” Myös

⁷ Laitinen, Kari & Lumio, Milla, 2009, 37.

⁸ Laitinen, Kari & Lumio, Milla, 2009, 38.

⁹ HE 18/2014 vp.

terroristisen toiminnan edistämisen käsitettä (RL34a 4§) laajennettiin siten, että rangaistavuus ei edellyttäisi itse terrorismirikoksen tekemistä tai sen yrittämistä. Samaisen pykälän mukaan rangaistavuus koskee myös yksittäisten terroristien kouluttautumista ja värväämistä.

Rikoslaki määrittelee terrorismirikoksista luvussa 34a muun muassa terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä rikoksista; ”*Joka terroristisessa tarkoituksessa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa jollekin valtiolle tai kansainväliselle järjestölle, tekee*

1) laittoman uhkauksen, perättömän vaarailmoituksen, 24 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun törkeän julkisrauhan rikkomisen tai 44 luvun 10 §:ssä tarkoitetun ydinenergian käyttörikoksen, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi, (21.12.2007/1370)

2) tahallisen vaaran aiheuttamisen, tahallisen räjähdერიoksen, vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkomisen tai 17 luvun 1 §:ssä tarkoitetun julkisen kehottamisen rikokseen, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi, (21.12.2007/1370)

3) törkeän varkauden tai törkeän moottorikulkuneuvon käyttövarkauden, jonka kohteena on joukkoliikenteeseen tai tavarankuljetukseen soveltuva moottorikulkuneuvo, tuhotyön, liikennetuhotyön, terveyden vaarantamisen, törkeän vahingonteon, törkeän ampumaserikoksen tai puolustustarvikkeiden maastavientirikoksen, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi, (8.6.2012/283)

4) kemiallisen aseiden kiellon rikkomisen, biologisen aseiden kiellon rikkomisen tai tahallisen törkeän ympäristön turmelemisen, joka on tehty 48 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi,

5) törkeän pahoinpitelyn, törkeän ihmiskaupan, panttivangin ottamisen, törkeän tuhotyön, törkeän terveyden vaarantamisen, ydinräjähdერიoksen tai kaappauksen, on tuomittava vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi, (22.12.2005/1161)

6) surman, on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi ja enintään kahdeksitoista vuodeksi, tai

7) tapon, on tuomittava vankeuteen vähintään kahdeksaksi vuodeksi tai elinkaudeksi.

Joka terroristisessa tarkoituksessa tekee murhan, on tuomittava vankeuteen elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.”

3.3 Terrorismi ja sen muodot

Terrorismin eri muotoja yhdistävät tietyt piirteet. Yhdysvaltain hallinnon määritelmän mukaan terrorismi on ”ennalta harkituksi, poliittisesti motivoituneeksi toiminnaksi, jossa ei-valtiollinen tai salainen toimija kohdistaa rikollisen teon taisteluihin osallistumattomiin kohteisiin, ja teolla on samalla tarkoitus vaikuttaa suureen yleisöön.”¹⁰

Sen sijaan Yhdysvaltojen keskustiedustelupalvelu CIA määrittelee terrorismin sellaiseksi teoksi, joka on ennalta harkittu ja suunniteltu. Se on poliittinen teko, joka on suunniteltu muuttamaan nykyistä poliittista järjestystä, mutta se ei kuulu sellaiseen rikolliseen muotoon, jota yleensä esimerkiksi perinteinen mafia käyttää saadakseen rahaa. Teko on myös sellainen, joka on kohdistettu sotilaallisten sekä aseellisesti varustettujen viranomaisten sijasta siviileihin ja sen tekijänä on kansallisen tason alapuolella toimiva ryhmittymä hallituksen asevoimien sijasta.¹¹

YK:n pääsihteerin ja vuonna 2004 erään YK:n työryhmän mukaan terrorismi on ”mikä tahansa teko, jonka tarkoituksena on aiheuttaa kuolemaa tai vakava ruumiinvamma siviilihenkilölle taikka taisteluihin osallistumattomille siviili- tai sotilashenkilölle; silloin kun sellaisen teon tarkoituksena on pelotella tai uhkailla väestöä tai pakottaa hallitusta taikka kansainvälistä organisaatiota tekemään jotakin taikka pidättäytymään tekemästä jostakin.”¹²

---

¹⁰ Nordberg, Erkki 2007, 19.

¹¹ Nordberg, Erkki 2007, 19.

¹² Nordberg, Erkki 2007, 19.

YK määrittelee terrorismin sellaiseksi suoraksi hyökkäykseksi YK:n perusarvoja vastaan, kuten laillisuusperiaate, siviilien suojeleminen, eri uskonnot ja kulttuureja edustava ihmisten keskeinen kunnioittaminen ja konfliktien rauhanomainen ratkaiseminen.¹³

Terrorismia on luokiteltu ja määritelty jo 1970-luvulta lähtien.¹⁴ Portaankorva mainitsee tutkielmassaan poliittisesta, vallankumouksellisesta, osittain vallankumouksellisesta, valtaa pitävien (repressiivisestä) ja uskonnollisesta terrorismista.

Poliittista terrorismia voisi luonnehtia kaikeksi sellaiseksi, jossa tietty yhden asian ryhmittymä käyttää terrorismia painostustarkoituksessa.¹⁵ Vallankumouksellista terrorismia on taas kaikki sellainen, jossa ”poliittisen väkivallan poikkeavien muotojen käyttö eri asteisesti tai niiden käytöllä uhkaaminen tarkoituksella menestyksekkäästi aiheuttaa täydellisen vallankumouksellisen muutoksen poliittisessa järjestelmässä. Osittaisessa vallankumouksellisessa terrorismissa poliittisen väkivallan tekijä käyttää poikkeavia muotoja eriasteisesti tai uhkaa niiden käytöllä aiheuttaa muutoksia poliittisessa järjestelmässä.¹⁶ Valtaa pitävä repressiivinen terrorismi käsittää valtaa pitävän poliittisen järjestelmän harjoittamaa poliittisen väkivallan käyttöä eri muodoissa tai käytön uhkaamista ulkoista sekä sisäistä oppositiota vastaan. Uskonnollisella terrorismilla tarkoitetaan terrorismia, joka tehdään uskonnon motivoivana tekona.¹⁷

3.4 Terrorismin rahoitus

Terrorismin rahoituksen torjumisesta koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa todetaan, että *”Terrorismin rahoitukseen syyllistyy henkilö, joka suoraan tai välillisesti, ja laittomasti ja tahallisesti antaa tai kerää varoja millä tahansa keinoin, ja tarkoittaa ne käytettäväksi tai on tietoinen siitä, että ne käytetään kokonaan tai osittain, sellaista tekoa varten, joka on jonkin tämän yleissopimuksen mainitun sopimuksen soveltamisalaan kuuluva ja sellaisessa sopimuksessa määritelty rikos.”*¹⁸

¹³ Nordberg, Erkki 2007, 19.

¹⁴ Portaankorva, Tuomas, 2004, 9.

¹⁵ Portaankorva, Tuomas, 2004, 10.

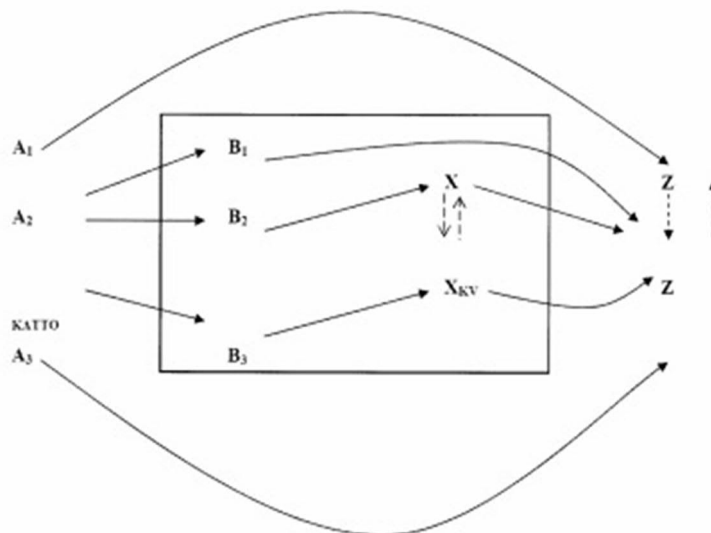
¹⁶ Portaankorva, Tuomas, 2004, 11.

¹⁷ Portaankorva, Tuomas, 2004, 14.

¹⁸ Valtiosopimus, SopS 74/2002.

Terrorismin rahoittaminen vaatii tekijältä tai tekijöiltä varallisuutta. Varallisuus voi olla suoraa omaa varallisuutta tai välillistä varojen luovuttamista. Rahoittajana voi toimia kuka tahansa ja rahoitukseen liittykin usein sangen epäselviä siirtämis-, järjestämis- ja hankkimismuotoja.¹⁹

Mika Susi ja Nina Pekkala kirjoittavat myös, että rahoituksen epäselvyydet aiheuttavatkin viranomaisille haasteita terrorismin rahoituksen tutkimisessa ja jäljittämisessä. Viranomaiset pyrkivät usein jäädyttämään ennalta terroristeille juoksevia varoja tai estämään niiden päätyminen terroristiryhmille. Erityisesti tekojen jälkeen varojen alkuperän selvittäminen on tärkeää, koska sillä voidaan vahvistaa terroristisen teon rahoituskokonaisuuden laajuutta ja siihen liittyviä osallisia.

Kuva 1. Rahoituksen eri reittejä. Nuolilla kuvataan varojen kulkusuuntaa.²⁰

Kuviossa A1, A2 ja A3 ovat yksittäisiä varojen luovuttajia. B1, B2 ja B3 ovat varojen kerääjiä, jotka välittävät varat kohti terroristisia organisaatioita, joita kuvataan kirjaimella Z. X:llä kuvataan paikallista väkivallatonta järjestöä tai organisaatiota ja Xkv:lla kuvataan kansainvälistä väkivallatonta järjestöä tai organisaatiota.

¹⁹ Susi, Mika & Pekkala, Niina (toim.), 2011, 35.

²⁰ Kuva 1. Susi, Mika & Pekkala, Niina (toim.), 2011, 39.

A1:sen luovuttamat varat Z:lle on rahoituksen perustilanne. Tilanteessa A1 lahjoittaa varojansa suoraan terroristiselle organisaatiolle tarkoituksenaan edistää terroristista toimintaa. A2:sen lahjoittamat varat kulkevat erinäisten välikäsien kautta, joita kuvataan B1, B2 tai B3 –merkinnöillä. B-merkintöjen toiminnalla voidaan arvella, että niiden epäselvällä toiminnalla pyritään häivyttämään alkuperäisten lähettäjien henkilöllisyys ja tarkoitus. Alkuperäisten lähetysten muoto ei yleensä ole linkitettävissä loppupäässä esiintyvään luovutettuun varaan.

Vuoden 2017 EU Te-Sat – raportin²¹ mukaan viimeaikaisissa Euroopan Unionin sisällä tapahtuneista terroristisista teoista on rahoitettu sekoituksella sekä laillisia että laittomia lähteitä. Jopa 40 % terroristien hallitsemasta omaisuudesta Euroopassa on rahoitettu osittain rikosten kautta, erityisesti huumausainerikosten, varkauksien, ryöstöjen, väärennetyjen tavaroiden myyntien, lainapetosten sekä murtojen avustuksella. Varojen käytön nousu rikollisuudessa on arvioitu olevan ideologisesti oikein ja laillinen keino rahoittaa jihadismia.

Vuonna 2016 terroristit olivat ketteriä laillisten sekä laittomien rahoitusmekanismien monimuotoisuuden hyödyntämisessä. Nousua on nähty erityisesti modernin teknologisen rahoituspalveluiden käytössä sekä niiden hyödyntäminen on nähty olevan yhteydessä nuoren ikäisiin jihadisteihin, jotka ovat tietokonekukutaitoisia. Nämä rahoituspalvelut ja –menetelmät, sisältäen rahoituksellisesti matalakustanteiset sovellukset, ovat sujuvia, salattuja ja osittain anonyymejä ja näin ollen sallien toivotut rahoituskanavat, terroristeille, jotka etsivät rajatonta, luotettavaa ja suojattua rahoitusmekanismia optimoituun ja helposti saatavaan oikea-aikaiseen pienisummaisiin rahasiirtoihin.

3.5 Sisäisen turvallisuuden toimenpideohjelma

Sisäministeriön vuonna 2017 julkaiseman "Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma" -raportin mukaan ekstremismia ja väkivaltaista radikalisoitumista on Suomessa torjuttu järjestelmällisesti vuodesta 2012 alkaen. Muiden EU- ja pohjoismaiden ohella Suomi on tiiviisti mukana kansainvälisessä yhteistyössä. Raportin mukaan kansainvälinen yhteistyö on tärkeä osa myös Suomessa tapah-

---

²¹ European Union terrorism situation and trend report, 2017.

tuva kansallista työtä, koska ekstremismi ja väkivaltainen radikalisoituminen ovat rajat ylittäviä toimia.²²

Huhtikuussa 2016 kansallinen toimenpideohjelma hyväksyttiin, kun sen valmistelu oli alkanut vuoden 2015 toisella puoliskolla. Toimintaympäristössä on ollut havaittavissa selkeitä muutoksia, sillä esimerkiksi ISIS on kokemassa tappion Irakin ja Syyrian alueilla. Vuonna 2016 ISIS:n propaganda muuttui siten, että eurooppalaisia ei enää kehoitettu matkustamaan konfliktialueille, vaan heitä kannustetaan tekemään iskuja kotimaissaan Euroopassa. Propagandan muuttuminen ja siitä aiheutuneet teot ovat olleet nähtävissä Euroopassa tapahtuneiden terrori-iskujen määrän nousussa. Iskuja voi tehdä ISIS:n ohjaamat solut sekä toisaalta yksittäiset toimijat. Iskut ovat usein käytännössä helposti toteutettavia esimerkiksi veitsin varustautuneena taikka autoilla, eivätkä iskut toisaalta vaadi pitkää suunnittelua. Suunnittelun vähäisyys luonnollisesti vähentää terroristien kiinnijäämisriskiä.

Edelleen raportin mukaan on ollut merkkejä siitä, että vuoden 2016 loppuun mennessä Irakin ja Syyrian konfliktialueille matkustaminen on vähentynyt. Tässä kohdin on myös tärkeää huomioida, että kuten raportti kertoo, matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten tuli rangaistavaksi 1.12.2016 alkaen. Huhtikuussa 2017 sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministeriryhmä hyväksyi ehdotuksen viranomaisten yhteistyön järjestämiseksi niitä henkilöitä kohtaan, jotka ovat palanneet taistelualueilta. Tämä päätös ohjaa toimintaa koko Suomessa. Tämän päätöksen lisäksi myös Poliisihallitus on antanut kaikille poliisilaitoksille ohjeet siitä, miten toimia riskihenkilöiden ja muiden taistelualueilta palajien kanssa.

3.6 Lyhenteitä

EUROPOL

EU-maiden poliisiorganisaatioiden yhteinen yhteenliittymä

IED

Improvisoitu räjähdde

---

²² Valtioneuvosto 2017: Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma

Kohdehenkilö	Terrorismin hyväksi toimiva henkilö. Tällainen henkilö voi esimerkiksi rahoittaa terrorismia, osallistua terroristiseen toimintaan, olla muutoin kytköksissä terroristijärjestöihin, kouluttaa muita tai kouluttautua terroristisessa tarkoituksessa. ²³
Pehmeä kohde	Pehmeitä kohteita voivat olla muun muassa liikenne ja liikenteen solmukohdat, ostoskeskukset, hotellit, konsertit ja mielenosoitukset, uskonnolliset kokoontumiset, turistinähtävyydet ja yökerhot ²⁴
Te-Sat	European Union Terrorism Situation and Trend Report. Raportti kertoo terrorismiin liittyviä ajankohtaisia asioita sekä tilastotietoja.
Uhkataso	Uhkatasoilla kuvataan Suomeen ja Suomen intresseihin kohdistuvaa terrorismin uhkaa. Tason arvioinnissa huomioidaan saatavilla oleva tiedustelutieto, terroristijärjestöjen tai niihin kytköksissä olevien henkilöiden ja ryhmien toimintakyky ja motivaatio sekä mahdollisten iskusuunnitelmien aikajänne. Luokittelun tarkoituksena on antaa selkeä kuva siitä, millainen terrorismin uhka Suomeen kohdistuu ja onko uhkatasossa tapahtunut muutosta aiempaan arvioon verrattuna. ²⁵

4 TERRORISMIN NYKYTILANNE SUOMESSA JA EUROOPASSA

Tässä luvussa käsittelemme terrorismin nykytilaa Suomessa ja Euroopassa. Lisäksi pohdimme, miten nykyinen terrorismi on vaikuttanut Suomen viranomaisten – erityisesti poliisin toimintaan ja varautumiseen. Käsittelemme aihetta pääasiassa suomalaisen kirjallisuuden sekä internetistä etsityn luotettavan tiedon pohjalta.

---

²³ Kuka on terrorismintorjunnan kohdehenkilö? Luettu 13.1.2019.

²⁴ Valtioneuvosto 2014: Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi terrorismintorjunnan strategiaksi 2014 - 2017.

²⁵ Suojelupoliisin vuosikirja 2017. Luettu 3.9.2018.

4.1 Terrorismin varautuminen Suomessa

Suomessa on nykyisin varauduttu terrorismiin yhä voimakkaammin kuin ennen. Tilanteeseen on päädytty muun muassa Euroopassa tehtyjen terrori-iskujen jälkeen. Näkyvimpinä muutoksina kansalaisten silmissä ovat esimerkiksi lentokenttäpoliisien ajoittain näkyvillä olevat konepistoolit, sekä toisaalta suurissa yleisötapahtumissa olevat raskaalla ajoneuvo-kalustolla tukitut kadut tapahtumien läheisyydessä.

Tampereella järjestetty Blockfest –tapahtuma 18. – 19.8.2017 oli iso yleisötapahtuma, johon varauduttiin muun muassa asettamalla kaduille strategisiin paikkoihin raskaankaluston ajoneuvoja ajoesteiksi. Poliisi puolestaan oli jo valmiiksi tehostetussa valmiudessa myös Sisä-Suomen alueella Turun puukotuksien seurauksena.²⁶

Suomessa koettiin nykyajan ensimmäinen terrori-isku Turussa 18.8.2017, kun marokkolainen turvapaikanhakija Abderrahman Bouanane puukotti kuoliaaksi vuonna 1986 ja 1951 syntyneet naiset sekä haavoitti kahdeksaa muuta uhria.²⁷

Poliisin mukaan Bouanane valitsi kohteet sattumanvaraisesti, mutta epäilee kuitenkin samalla Bouananen haarukoineen uhreikseen pelkästään naisia. Bouananen alkuperäinen tarkoitus oli iskeä varusmieheen Turun linja-autoasemalla, mutta paikalle olikin tullut ulkopuolisia ihmisiä, joten Bouanane muutti suunnitelmaa ja jatkoi matkaa Turun kauppatorille.²⁸

Suojelupoliisin mukaan terroriteko vastaa heidän tekemäänsä uhka-arviota mahdollisesta iskusta Suomen sisällä.²⁹ Suojelupoliisin uhka-arvio on edelleen neliportaisella asteikolla asteella 2, kohonnut.³⁰

Poliisi tutkii tekoa edelleen ja epäilee Bouananen syyllistyneen kahteen terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn murhaan sekä kahdeksaan terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn mur-

---

²⁶ Kalliosaari, Kati 2017. Luettu 27.11.2018.

²⁷ Dahl, Päivi 2017. Luettu 12.1.2018.

²⁸ Hirvonen, Saara 2017. Luettu 12.1.2018.

²⁹ Pantsu, Pekka 2017. Luettu 19.10.2017.

³⁰ Naalisvaara, Mikko & Tolvanen, Kristiina & Kröger, Tanja 2017. Luettu 19.11.2017.

han yritykseen. Bouanane halusi kuolla teon yhteydessä marttyyrinä mahdollisesti poliisin ampumaan laukaukseen. Hän myös toivoi ISIS:in ottavan kunniaa teosta. Poliisin suorittaman esitutkinnan perusteella Bouanane ei kuitenkaan kuulunut virallisesti ISIS-terrorijärjestöön. Bouanane toimi teossa yksin.³¹ Syyttäjä näki, että teon pelotevaikutus olisi ollut suurempi, jos Isis olisi ottanut teon nimiinsä. Syyttäjän mielestä terrori-iskun tekotapa, tekopaikka ja uhrien valinta olivat omiaan herättämään kauhua kansalaisissa.³²

Bouanane luki tekoa edeltävänä hetkenä paperille kirjoittamansa manifestin erääseen videopalveluun, jossa hän kertoi islamia vastaan kohdistuneet vääryydet. Kirjoitettu manifesti löytyi Bouananelta teon jälkeen olkalaukusta. Bouanane on itse sanonut tutustuneensa Isisin materiaaliin kolme kuukautta ennen iskuja.³³

Suojelupoliisi julkaisi marraskuussa 2016 sisäministerin kanssa pidetyssä tiedotustilanteessa laajan kuvauksen Suomen sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvista uhista.³⁴ Potentiaalisten terroristien lukumäärä Suomessa on kasvanut 45 prosenttia vuodesta 2014 vuoteen 2016 kohdehenkilömäärän ollessa yli 300 henkilöä.

Suojelupoliisin päällikkö Antti Peltari selittää kasvua kotoperäisellä radikalisoitumisella sekä maahan saapuneilla radikalisoituneilla henkilöillä. Useilla maahan saapuneilla henkilöillä on kokemusta vakavasta terroristisesta teosta tai osallisuudesta vierastaistelijakokemukseen.

Peltari kertoo tilaisuudessa myös, että terroristiseen toimintaan liittyvien henkilöiden tiedonsaanti on vaikeutunut terroristijärjestöjen suojellessa toimintaansa ulkoiselta tiedonhankinnalta. Tämän ohella Suomen vastainen propaganda on lisääntynyt, joka on näkynyt suomalaisten ja suomen kielen hyväksikäytössä muun muassa Isisin propagandavideoissa.

Suomi ei edelleenkään ole terroristien ensisijainen kohdema, mutta yksittäisten tekijöiden mahdollinen uhka on kohonnut. Tätä voi selittää mahdollisesti Suomen osallistumisella

---

³¹ Iltasanomat 2017. Luettu 16.4.2018.

³² Jansson, Kaisa 2017. Luettu 13.1.2019.

³³ Kerkelä, Lasse & Passi, Minna 2018. Luettu: 16.4.2018.

³⁴ Koskinen, Mika 2016. Luettu 30.11.2018.

kansainvälisiin koulutus- ja kriisinhallintaoperaatioihin. Suurin osa ulkomailta kohdistuneista terroristisista verkostoista keskittyvät Syyrian, Irakin ja Somalian alueille.

ISIS on soluttautunut Supon saamien tietojen mukaan Eurooppaan suuntautuneeseen pakolaisvirtaan. Suomalaiset viranomaiset ovat tietojen perusteilla käynnistäneet tiedusteluoperaatioita sekä rikostutkintoja epäiltyjen henkilöiden kiinnisaamiseksi. Teon luonteen, vakaavuuden, sijainnin ja muiden tekoon liittyvien olosuhteiden takia niiden tutkiminen ja epäiltyjen henkilöiden kiinnisaaminen sekä edesvastuuseen saaminen on haastavaa.

Sisäministerin ja Suojelupoliisin järjestämässä tilaisuudessa Pelttari kertoo ulkomailta kohdistuneiden terrorististen uhkien lisäksi myös kotimaisesta uhasta. Turvapaikkatilanteen vastavoimat ovat nostaneet päätänsä äärioikeiston muodossa. Loppuvuosi 2015, jolloin turvapaikka-aalto oli voimakkaimmillaan, oli otollista aikaa äärioikeiston kasvulle. Näkyvimpinä järjestöinä mainittakoon Soldiers Of Odin.

Soldiers Of Odinin ideologia on äärioikeistolainen, mutta ryhmittymän julkisemmaksi tulemisen ja ryhmän rekisteröitymisen johdosta, on se joutunut muovaamaan imagoaan maltillisemmaksi. Järjestöön kuuluu muun muassa henkilöitä, joilla on rasistista ja väkivaltaisuutta omaavaa historiaa.

Toisen kotimaisen uhan muodostaa Suojelupoliisin ja sisäministerin mukaan Pohjoismaiden Vastarintaliike (PVL), joka sittemmin on lakkautettu Pirkanmaan käräjäoikeudessa ja Turun hovioikeudessa. PVL voidaan luonnehtia vallankumoukselliseksi ja militantiksi ääriryhmittymäksi. Ryhmittymään kuuluu arviolta 70 jäsentä sekä noin 200 tukijäsentä. Su-posta kerrottiin joulukuussa 2018 Iltasanomille, että PVL:ssä on reilu sata aktiivista jäsentä.³⁵

PVL:n jäsenillä on vuosittain ilmitulevia väkivaltarikoksia, jotka tulevat esille lähinnä julkisten tapahtumien yhteydessä. Ryhmän jäsenet reagoivat eriäviin mielipiteisiin sekä ryhmää halventaviin kommentteihin usein väkivallalla tai sen uhkaa käyttämällä matalalla kynnyksellä.

---

³⁵ Nykänen, Riika 2018. Luettu 17.12.2018.

Kotimaista uhkaa löytyy myös äärivasemmalta anarkismin ja antifasistisen toiminnan myötä. Äärioikeistoon verraten toiminta on löyhästi organisoitua, yksittäisistä henkilöistä ja ryhmistä kokoontuvat ryhmittymät. Anarkististen liikkeiden tuottama väkivalta on muun muassa mellakointia mielenosoituksissa, jossa väkivalta kohdistuu poliisiin. Myös anarkististen vastustamiin tahoihin kohdistuvat tuho- ja sabotaasityöt ovat yleinen toimintatapa anarkistisilla ryhmittymillä. Myös ydinvoiman vastustaminen on yksi äärivasemmiston ideologiaan sopiva teema, jolloin ydinvoima-alueella oleviin henkilöihin kohdistetaan väkivaltaa ja ydinvoiman mukana olevien yritysten ajoneuvoihin on kohdistettu tuhotöitä. Äärioikeiston ja äärivasemmiston välinen vastakkainasettelu on kiihtynyt viime vuosina ja turvapaikanhakijan tilanne on kiihdyttänyt vastakkainasettelua entisestään.

Peltari lisää tiedotustilaisuudessa, että vieraan valtion aiheuttama hybrdivaikuttaminen aiheuttaa turvallisuusuhan Suomelle. Keinovalikoimana hybrdivaikuttamisessa on esimerkiksi sähköjakeluverkon lamauttaminen, paikalliseen väestöön vaikuttaminen ja tunnuksettomien joukkojen käyttäminen toisen valtion alueella. Hybridiuhille yhtenäisenä piirteenä voidaan pitää sen hienovireisyyttä.

4.2 Poliisin varautuminen tällä hetkellä

Suomen poliisi on aloittanut varautumisen terrorismiin jo Jokelan ja Kauhajoen kouluamputation jälkeen. Näiden tapahtumien aikaan poliisille kehitettiin niin kutsuttu hätäsuunnitelman toteuttaminen. Vuonna 2009 kehitetyn hätäsuunnitelman toteuttamisessa keskityttiin poliisin puolustamisen sijaan hyökkäykseen. Samassa yhteydessä poliisin johtamistointa kehitettiin siten, että johtamisessa pystyttiin määrittelemään vastuualueet yleis-, kenttä- ja tilannejohtoon. Yhteistyön määrää myös kehitettiin koulu- ja oppilaitosten välillä terrorismin ehkäisemiseksi.

Suomessa poliisin tehtävänä on muun muassa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä sen kautta terrorismin torjunta operatiivisessa mielessä kuuluu poliisille. Pelkästään kansalaisten sekä yhteiskunnan korkea odotus poliisin ammattitaidosta aiheuttaa poliisille toimintapakon hengenvaarallisiin tilanteisiin. Turun tapaus oli esimerkki siitä, että normaalin poliisipartion toiminta on kriittisen tärkeää terroristisen teon jatkumisen estämisessä.

Poliisipartioiden koulutus ja varustus ovat olleet jo pidemmän aikaan kuumia keskustelunaiheita. Mika Heinilä poliisihallituksesta mainitsee, että vuoden 2017 aikana jokainen poliisipartio olisi varustettu MP5-tukiasein. Poliisin erityisryhmät ovat myös otettu huomioon, sillä muun muassa vati- ja koirapartiot saisivat H&K G36C partiokivääriin.

Pelkästään uudella materiaalilla terroristisia – eikä muita hengenvaarallisia - tekoja pystytään estämään. Poliisi onkin sisäistänyt ongelman uuden materiaalin ja koulutuksen välisen suhteen: koulutus on aina pois operatiivisesta toiminnasta.

Heinilä kuvaa poliisin uutta mallia valmiustasojen säätelystä. Säätelymalli olisi viisi porrainen, jossa jokainen porraskerros sisältäisi tietyn määrän eri toimenpiteitä, joita käytettäisiin porraskerrosten mukaisesti. Valmiutta ei tarvitsisi säätää kansallisesti, vaan sitä voitaisiin nostaa tapauksesta riippumatta paikallisesti.

Tällä hetkellä poliisilla on tiedossa noin 500 eri henkilöä, vasemmistoradikaaleista oikeistoradikaaleihin, yksinäisiin toimijoihin sekä uskonnollisesti motivoituneisiin radikaaleihin. Heillä kaikilla on yhteisenä nimittäjänä korkea tai erittäin korkea potentiaali tehdä vakava väkivallanteko.

Radikalisoituminen ei tapahdu systemaattisesti. Jokainen potentiaalinen radikaalitoimijan radikalisoituminen syntyy eri tavoin. Radikalisoituminen voi tapahtua viikossa tai toisilla se voi viedä useita vuosia. Radikaalien henkilöiden sijainnin kartoituksessa ei korostunut mikään tietty alue. Riskihenkilöitä löytyy tasaisesti ympäri Suomen.

Kovan toimintamallin ohella poliisin ehkä tärkeimpinä toimintamalleina on ennalta estäminen. Poliisin ennalta estävässä toiminnassa ihmiselle tehdään tietäväksi, että poliisi on mukana ja seuraa tilannetta sekä samalla välittävät ja ovat valmiita auttamaan ja etsimään henkilölle ulospääsyä tilanteesta.

Yhteiskunnallisesti radikalisoitumisen estäminen ei nojautu vain poliisin toimintaan. Radikalisoitumisen estäminen on koko yhteiskunnan yhteinen haaste. Poliisitarkastaja Timo Kilpeläinen mainitsee, että poliisin on hyvä toimia keskustelun avaajana. Ennalta estämistä suoritetaan kaikilla poliisilaitoksilla eri tavoin, mutta vakiintuneeksi malliksi on valikoitunut Ankkuri-malli.

Ankkuri-mallissa on moniammatillinen ryhmä, joka pyrkii kokonaisvaltaisesti ratkaisemaan asiakkaan ongelmia. Joissain suuremmissa kaupungeissa toimii paikallinen yhteistyöverkosto, jonka tehtävänä on käsitellä kokonaiskuvaa laajemmin ja pyrkii sitä kautta estämään haitallisen toiminnan tapahtumista.

Yksittäisten tilanteiden eskaloitumissa haasteena pidetään sitä, milloin poliisi voi puhalttaa pelin poikki. Kilpeläinen mainitsee, että jos poliisi seuraisi kaikkia riskihenkilöitä ympäri-vuorokautisesti, tarvitsisi poliisi 25 000 uutta poliisimiestä, eikä tällöinkään mitään muuta poliisitoimintaa tehtäisi.

Turun tapauksen yhteydessä on pohdittu vihjetietojen merkitystä. Tapauksessahan poliisille oli ilmoitettu ennalta henkilön vaarallisuudesta mutta poliisi ei ollut tehnyt asialle mitään. Kilpeläinen kehottaakin ihmisiä silti tekemään ilmoituksia poliisille, sillä pienistä ilmoituksista kasvaa suuri kokonaiskuva, joka voi olla ratkaisevaa henkilöön kohdistuvassa seurannassa ja mahdollisessa toiminnassa. Vihjetietojen avulla poliisille syntyy paremmat edellytykset puuttua peliin riittävän ajoissa.

Poliisi käyttääkin monenlaisia vihjetietomenetelmiä riskihenkilöiden seulonnassa. Keskusrikospoliisin käyttämä TUPA-toiminto keskittyy turvapaikanhakijoihin, UHKAT-toiminto keskittyy kohdennetun väkivallan ehkäisyyn ja annetaan asiantuntijapalvelua paikallispoliisille. Suomen poliisi on osallisena myös erilaisissa kansainvälisissä toiminnoissa, joiden avulla viranomaiset pystyvät siirtämään tarvittavaa tietoa valtioiden välillä.

Turun terroristitapauksen yhteydessä epäillyn henkilön tiedetään antaneen viranomaisille virheellistä tietoa henkilöllisyydestään, ja näin ollen kritisoitu sitä, että viranomaiset eivät tiedä ketä Suomen maaperällä on. Muutaman vuoden takaisen turvapaikkatulvan yhteydessä tulleet turvapaikan hakijat ovat kuitenkin kertoneet pääsääntöisesti henkilötietonsa oikein, poliisitarkastaja Mia Poutanen kertoo.

Turvapaikkahakijan pääajatuksena on kuitenkin saada turvapaikka, eikä viranomaisen harhauttaminen, Poutanen lisää. Turvapaikkahakijoiden väärinkäytökset ovatkin saaneet yhteiskunnallisesti liian suuren roolin. Laittoman maassa oleskelun riskin mahdollisuus on tilastojen valossa kasvanut. Pelkkä laitton maassa oleskelu sen sijaan ei ole kasvanut.

Poutanen myöntää, että turvapaikkajärjestelmästä on kadonnut tuhansia ihmisiä. Euroopan Unionin vapaan liikkuvuuden avulla henkilöt ovat lähteneet Suomesta muualle Eurooppaan ja myös poliisilla on havaintoja asiasta.

Turun tapauksen jälkeen yhteiskunnallinen paine tiedustelulainsäädännön nopeaan voimaansattamiseen nousi. Poliisin virallisen kannan mukaan uusi tiedustelulainsäädäntö tarjoaisi Puolustusvoimille sekä Suojelupoliisille uusia eväitä radikaalien henkilöiden etsimisessä.

Poliisijohtaja Tomi Vuoren mukaan oleellisempaa olisi henkilötietolain muuttaminen. Poliisit ovat tulleet varovaiseksi henkilötietojärjestelmien ja rekistereiden käyttämisessä. Yhtenä syynä on viime vuosina esiin tulleita urkintatapauksia henkilötietorekistereihin, joista poliisit ovat saaneet syytteitä.

Vaarana onkin, että tietojen hyväksi käyttämättä jättäminen aiheuttaa alueellisen tilannekuvan heikkenemisen. Voimassa oleva lainsäädäntö ei tue riittävästi mahdollista riskianalyysissä tarvittavien tietojen ristiinvertailua ja yhdistämistä.

Vuori kertoo, että parhaillaan tällä hetkellä on meneillään lainsäädäntöhanke, jonka tavoitteena on, että poliisin toimintaa henkilötietojen osalta säätelevässä laissa mahdollistaisi erilaisen ristiin vertailun ja rekisteritiedon käytön.

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen mukaan poliisi torjuu kaikkia turvallisuusuhkia pohjoismaiden pienimmällä poliisimiesten määrällä väestömäärään suhteutettuna. Edeltävien vuosien tehtävien priorisointi on johtanut siihen, että kiireelliset tehtävät on haluttu turvata ennalta ehkäisevän toiminnan ja rikostutkinnan kustannuksella.

Kolehmainen lisää vielä, että poliisi ei päätä resurssien määrästä, vaan sen tekevät poliitikot. Poliisi viestittää omalla toiminnallaan poliitikoille ja kansalaisille, että mitä toimintaa saadaan aikaiseksi milläkin resurssimäärällä.³⁶

---

³⁶ Katajamäki, Elina 2017. Luettu 15.5.2018.

4.3 Varautuminen laivayhtiöissä

Turusta Tukholmaan matkalla olleella Viking Grace – laivalla tapahtui 14. – 15.12.2017 välisenä yönä ampumavälikohtaus, jossa Ruotsin poliisin mukaan yksi henkilö haavoittui ja hänet toimitettiin sairaalaan. Iltalehti haastatteli Viking Linen tiedotuspäällikkö Christa Grönlundia aiheeseen liittyen, ja kysyi muun muassa sitä, että minkälainen turvatarkastus laivaan astuville tehdään, ja kuinka helppoa laivaan olisi viedä ase. Grönlundin mukaan Viking Line seuraa viranomaisten asettamia ISPS – turvallisuussäädöksiä. Grönlund jatkaa, että Tukholman satamassa laivayhtiöllä on läpivalaisulaitteet, mutta Turussa ja Helsingissä laitteita ei vielä ole. Grönlund arvioi, että myös Helsinkiin ja Turkuun olisi jollakin aikavälillä tulossa läpivalaisulaitteet Tukholman tapaan, mutta ei vielä osaa tarkemmin kertoa aikataulusta.³⁷

Tiedotuspäällikkö Grönlund kertoo myös, että Viking Line tekee usein enemmän kuin mitä laivayhtiöltä vaaditaan, eli matkustajia otetaan pistotarkastuksiin ja joskus myös kaikki matkustajat tarkastetaan.

Käytännössä siis laivaan on tällä hetkellä helppoa kuljettaa esimerkiksi juuri ase kenenkään tietämättä, etenkin lähdettäessä Suomen satamista, joissa läpivalaisulaitteita ei vielä ole. Teoksen kirjoittajat ovat pohtineet, että miten tämä on edelleen mahdollista, ottaen erityisesti huomioon Euroopassa viime vuosina tapahtuneet lukuisat terrori-iskut, sekä terrorismin leviämisen Suomeen, ja nimenomaan juuri Turkuun, joka toimii satamapaikkana Viking Grace -laivalle.

Esimerkkiuutisen laiva Viking Gracen matkustajakapasiteetti on 2800, ja henkilöstön määrä noin 200, joten nykyvalossa on sängen erikoista, että matkustajia ei tarkasteta ennen laivaan astumista, saati ajoneuvoja, joiden rakenteissa pystyisi kuljettamaan käytännössä mitä vain laivan autokannelle. Trendi on kuitenkin ollut sen suuntainen, että terroristit ovat pyrkineet iskemään niin sanottuihin pehmeisiin kohteisiin, eli siviilihenkilöihin aiheuttaen mahdollisimman paljon tuhoa ja pelkoa.

Vertauksena on otettava huomioon esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasema, jossa luonnollisesti kaikille lentokoneisiin pyrkiville matkustajille tehdään perusteellinen turvatarkas-

---

³⁷ Egutkina, Anna 2017. Luettu 17.12.2017.

tus. Teoksen kirjoittajat ovat yhtä mieltä siitä, että laivayhtiöilläkin pitäisi olla lain sanelema pakko tehdä jok'ikiselle laivaan pyrkivälle matkustajalle samanmuotoinen turvatarkastus, jotta tulevaisuudessa laivassa ei enää pääse sattumaan ampumavälikohtauksia, saati jotakin vielä paljon tuhoisampaa.

4.4 Supon tilannekuva

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä "Kansalliseksi terrorismintorjunnan strategiaksi 2014-2017" vuodelta 2014 todettiin Suojelupoliisin toimesta, että suurimman terroristisen uhan muodostaa yksittäiset radikaali-islamistiset henkilöt tai pienryhmät. Tämän kaltaisilla henkilöillä ei kuitenkaan välttämättä ole ideologisten yhteenkuuluvuuden tunteen lisäksi todellisia kontakteja järjestäytyneisiin terroristijärjestöihin.³⁸

Periaatepäätöksen mukaan muunlaisen terrorismin, kuten poliittisen ja separatistisen terrorismin mahdollisuus nähdään Supossa vähäisenä. Terrorististen teon pohjalla olevaa ideologiaa on erittäin vaikea arvioida, sillä ideologian taustalla oleva motivaatio teon tekemiseen on vaikeatulkintaista ja moniulotteista. Motivaatioon voi sisältyä mielenterveysongelmia ja omakohtaisia kokemuksia yhteiskuntaviihasta. Suojelupoliisi kuitenkin arvioi, että kokonaisuutena arvostellen Suomeen suuntautuneen järjestäytyneen terrorismin uhka on matala.

Periaatepäätöksessä arvioidaan myös, että Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan tulenarat konfliktit vaikuttavat suoraan ja välillisesti Suomen ja koko EU:n jäsenvaltioiden turvallisuustilanteeseen. Terroristit pyrkivät iskemään niin kutsuttuja pehmeitä kohteita vastaan, sillä sen avulla teoille maksimoidaan sen mahdollisimman suuri julkisuus. Suurten terroristiorganisaatioiden tekemien iskujen mahdollisuus on muuttunut enenevässä määrin pienien terroristiryhmien tai jopa yksittäisten henkilöiden tekemisiksi iskuiksi. Iskujen kohteet ovat paikallisia mutta vaikutukset kansallisia ja jopa kansainvälisiä. Iskujen toteutustapojen muutoksessa niiden ennakointi on vaikeutunut. Tekijöiden motivaatiot, kohteet ja toteutustavat ovat vaihtelevia.

---

³⁸ Valtioneuvosto 2014: Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi terrorismintorjunnan strategiaksi 2014 - 2017.

Suojelupoliisin omassa marraskuussa 2015 laaditussa uhka-arviossa terroristijärjestöjen organisoitujen iskujen mahdollisuus nähtiin matalana. Suurempana uhkana nähtiin yksittäisten väkivaltatekojen mahdollisuus.³⁹

Kesäkuussa 2017 Suojelupoliisi päivitti uuden terrorismin uhka-arvion⁴⁰, jossa mainitaan Suomen profiilin vahvistuminen radikaali-islamistisessa propagandassa. Vaikka Suomessa uhkatasa on nostettu, niin edelleen suurimman terroristisen uhan muodostaa vuonna 2014 valtioneuvoston periaatepäätöksessä mainitut pienryhmät tai yksittäiset toimijat. Näiden toimijoiden motivaatio iskuihin pohjautuu suurten organisoitujen terroristijärjestöjen propagandaan.

Suomi nähdään uhka-arvion mukaan edelleen osana länsimaita ja ISISin vastaista liittoutumaa. Suomen vastaista propagandaa tuotetaan suomeksi sekä propagandassa kehoitetaan iskuihin Suomessa. Islamistiset terroristijärjestöt ovat suurentaneet iskujen kohdevalikoimaa ja niillä pyritäänkin iskemään kaikkia vihamielisiksi miellettyjä maita ja ryhmittymiä vastaan.

Suomessa toimivien radikaali-islamististen toimijat ovat keskittyneet ideologian levittämiseen ja tukitoimintaan. Toimijat pyrkivätkin kasvattamaan organisaatiota suuremmaksi radikalisoimalla uusija toimijoita tai hankkimalla niitä muutoin. Suomessa toimivien radikalistiverkostojen toimintamallit juontavat konfliktialueille sekä terroristijärjestöjen johdossa olevien henkilöiden valitsemiin strategisiin valintoihin ja muutoksiin.

Suojelupoliisin päällikkö Antti Peltari kertoi, että terroriuhka on kohonnut ja siitä on tärkeää kyetä kertomaan riittävän selkeästi. Terrorismitorjunnan toimintaympäristön muutoksen paineessa Suojelupoliisi kehitti uuden neliportaisen asteikon uhkatason korvaamiseksi. Taso on Supon uhka-arvion mukaan Suomessa kohdassa 2. kohonnut.

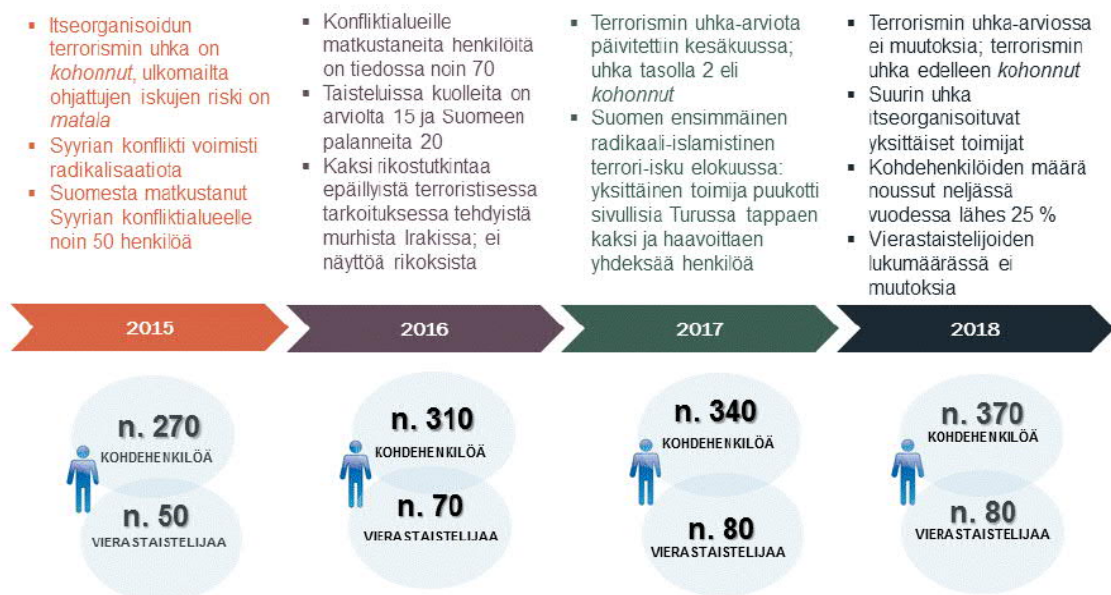
³⁹ Suojelupoliisin vuosikirja, 2015. Luettu 11.1.2018.

⁴⁰ Terrorismin uhka-arvio 14.6.2017. Luettu 18.11.2018.

Kuva 2. Uhkatasot Suomessa.⁴¹

TERRORISMIN TILANNEKUVAN KEHITYS 2015–2018

Kuva 3. Terrorismin tilannekuvan kehitys 2015 - 2018.⁴²

⁴¹ Terrorismin uhka-arvio 14.6.2017. Luettu 19.11.2018.

⁴² Kansallisen turvallisuuden katsaus 2018. Luettu 4.1.2019.

4.5 Europol ja Te-Sat -raportti

Europol on EU-maiden poliisiorganisaatioiden yhteinen yhteenliittymä. Europol aloitti toimintansa vuonna 1999 ja sen päätehtävänä on saavuttaa turvallisempi Eurooppa kaikkien EU-kansalaisten eduksi. Europolin pääkonttori sijaitsee Haagissa, Hollannissa. Europolissa työntekijöitä oli vuoden 2016 aikana 1065.

EU Te-Sat, eli European Union Terrorism Situation and Trend Report, joka julkaistaan vuosittain, käsittelee Euroopan Unionissa tapahtuneita terrori-iskuja kertoen terrorismin nykytilanteesta sekä kehityssuunnista EU:n jäsenvaltioissa. Raportti on hyvin havainnollistava, josta kirjoitamme seuraavissa kappaleissa lisää. Raportti on julkaistu vuodesta 2007 lähtien.

Vuoden 2017 raportin⁴³ mukaan Euroopassa tapahtuneet iskut ovat olleet sekä spontaaneja että huolellisesti suunniteltuja iskuja. Terroristit ovat osoittaneet kykynsä suunnitella monimutkaisiakin iskuja isoihin joukkoihin nopeasti ja toisaalta tehokkaasti. Raportin mukaan jihadististen terroristien odotetaan jatkavan iskujaan Euroopassa alhaisen teknologian omaavilla improvisoiduilla räjähtävillä laitteilla.

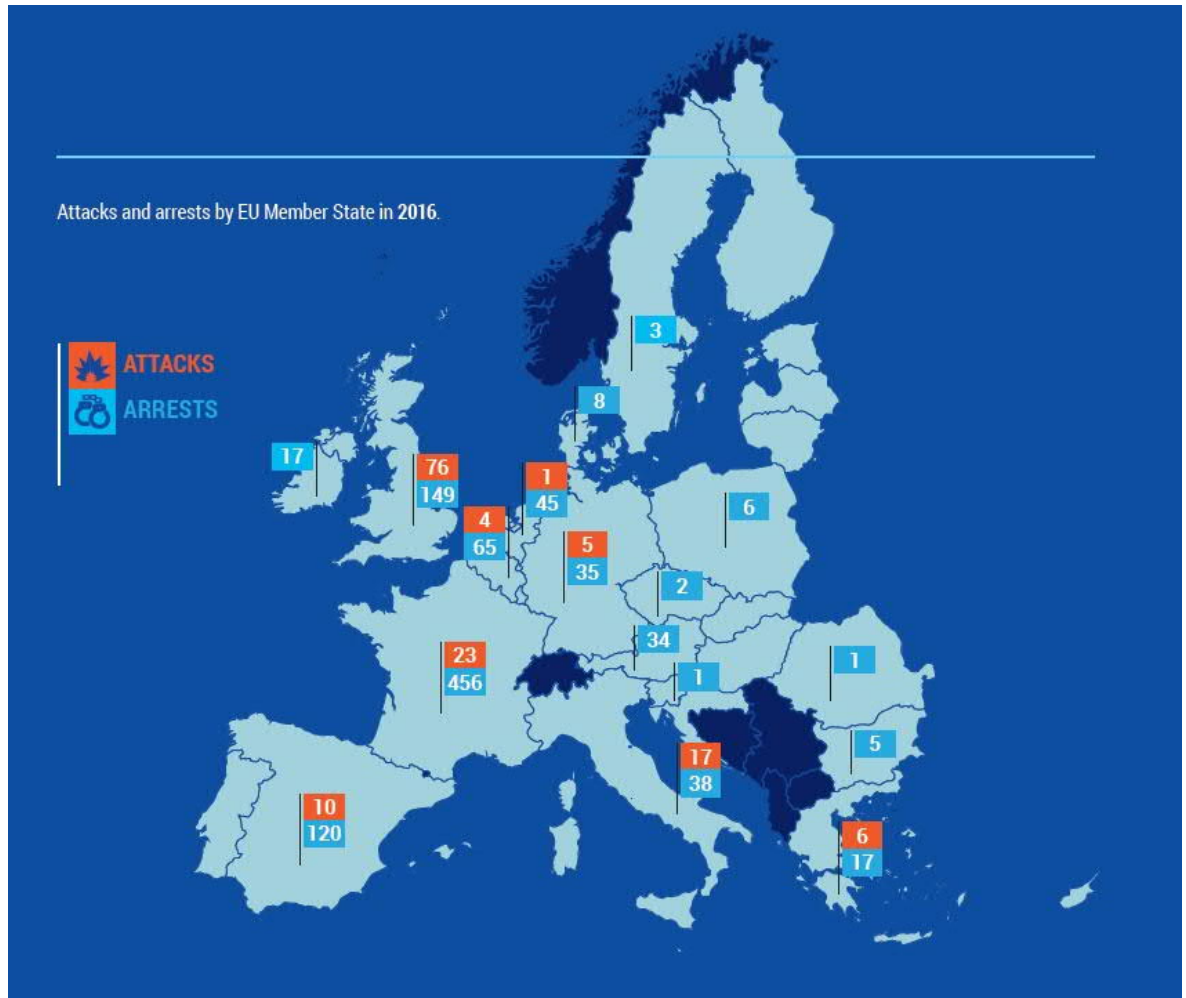
Terroristien tekemät iskut esimerkiksi Brysselin metroasemalle sekä Zaventemin lentoasemalle takasivat maailmanlaajuisen mediahuomion, johon usein pyritäänkin, jotta yhteiskunnassa voidaan aiheuttaa mahdollisimman paljon pelkoa. Iskujen tekijöitä tulee sekä ulkomailta, mutta toisaalta iskun tekijöiden joukossa on ollut Euroopassa syntyneitä ja kasvaneita kansalaisia. Te-Sat (2017) -raportin mukaan yksittäisiä toimijoita matkusti vuonna 2016 vähemmän konfliktialueille Syyriaan ja Irakiin liittyäkseen jihadistiseen terroristiryhmittymään ulkomaisena taistelijana. Kuitenkin taisteluista palaavien määrä on nousussa, sillä on erittäin todennäköistä, että terroristiryhmä ISIS on kaatumassa, ja osittain jo kaatunutkin ja menettänyt hallitsemiaan alueitaan.

Te-Sat (2017) raportin mukaan EU-jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet, että vuoden 2016 aikana terrori-iskuissa kuoli 142 ihmistä ja loukkaantuneita oli yhteensä 379. Noin 40%:ssa tapauksista iskuissa käytettiin räjähteitä. Terrorismiin liittyviä pidätyksiä jäsenmaissa tehtiin vuonna 2016 yhteensä 1002 kappaletta, joka on vuoteen 2015 verrattuna hieman pienempi

---

⁴³ European Union terrorism situation and trend report, 2017.

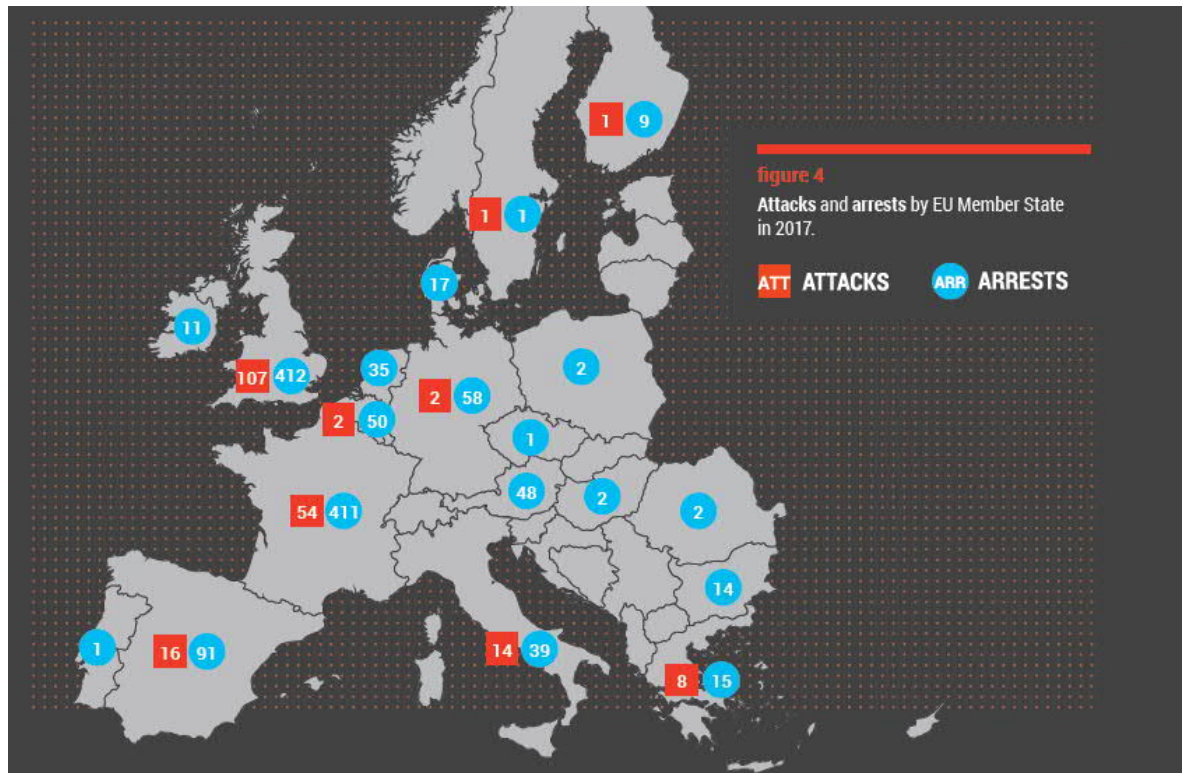
lukema. Vuonna 2015 terrorismiin liittyviä pidätyksiä oli yhteensä 1077. Suurin osa pidätyksistä liittyi jihadistiseen terrorismiin.

Kuva 4. Euroopan Unionin jäsenmaissa 2016 tehdyt terrori-iskut sekä terrorismiin liittyvät pidätykset.⁴⁴

Kuvaa 4 ja kuvaa 5 vertailtaessa käy ilmi, että Suomessa ei tapahtunut vielä 2016 yhtään terrori-iskua tai terrorismiin liittyvää pidätystä, kun taas vuonna 2017 tapahtui Turun puukotukset sekä terrorismiin liittyvien pidätysten määrä oli noussut yhdeksään. Samanlainen trendi on havaittavissa myös muissa Euroopan maissa. Esimerkiksi Ranskan luvuissa on havaittavissa suhteellisen suuri muutos vuodesta 2016 vuoteen 2017, jolloin terrori-iskujen määrä on kasvanut peräti noin 135 prosenttia. Kuitenkin samalla huomattavaa on, että pidätysten määrä Ranskassa on laskenut noin 10 prosenttia.

⁴⁴ European Union terrorism situation and trend report, 2017.

Kuva 5. Euroopan Unionin jäsenmaissa 2017 tehdyt terrori-iskut sekä terrorismiin liittyvät pidätykset.⁴⁵

Verratessa vuotta 2016 vuoteen 2017 havaitaan terrori-iskujen lukumäärän nousseen yhteensä yli 44 prosenttia koko Euroopan Unionin alueella. Pidätysten määrä on noussut noin 22 prosenttia vuonna 2017 aiempaan vuoteen verrattuna.

⁴⁵ European Union terrorism situation and trend report, 2018.

Member State	Jihadist	Left-wing	Right-wing	Separatist	Single issue	Not specified	Total
Belgium	2	-	-	-	-	-	2
Finland	1	-	-	-	-	-	1
France	11	1	-	42	-	-	54
Germany	1	1	-	-	-	-	2
Greece	-	8	-	-	-	-	8
Italy	1	7	-	-	-	6	14
Spain	2	7	-	7	-	-	16
Sweden	1	-	-	-	-	-	1
United Kingdom	14	-	5	88	-	-	107
Total	33	24	5	137	0	6	205

Kuva 6. Yleiskuva onnistuneista, epäonnistuneista ja estetyistä terroristiseksi luokitelluista terroristisista EU:n kansallisvaltioista.⁴⁶

Vuoden 2018 EU Te-Sat -raportissa⁴⁷ käsiteltiin Euroopan Unionissa onnistuneet, epäonnistuneet ja estetyt terroristiseksi luokiteltujen iskujen määrät. Raportista nähdään separatistien kokonaisluvun olevan huomattavasti suurempi kuin jihadisteilla, vaikka kuitenkin jihadistinen terrorismi aiheutti 62 kuolemaa (yhteensä 68) ja 819 loukkaantunutta (yhteensä 844) henkilöä vuonna 2017.

⁴⁶ European Union terrorism situation and trend report, 2018.

⁴⁷ European Union terrorism situation and trend report, 2018.

Member State	Jihadist	Left-wing	Separatist	Right-wing	Not specified	Total
France	373	10	13	15	-	411
Spain	78	3	10	-	-	91
Germany	52	-	3	3	-	58
Belgium	50	-	-	-	-	50
Austria	46	-	2	-	-	48
Netherlands	28	-	2	-	5	35
Italy	26	11	-	2	-	39
Denmark	14	-	-	-	3	17
Greece	3	12	-	-	-	15
Bulgaria	14	-	-	-	-	14
Ireland	3	-	-	-	8	11
Finland	9	-	-	-	-	9
Hungary	2	-	-	-	-	2
Poland	2	-	-	-	-	2
Romania	2	-	-	-	-	2
Czech Republic	1	-	-	-	-	1
Portugal	1	-	-	-	-	1
Sweden	1	-	-	-	-	1
United Kingdom					412*	412
Total	705	36	30	20	428	1219

* The number of the UK terrorism-related arrests does not include 173 arrests made in Northern Ireland.

Kuva 7. Pidätykset vuodelta 2017 EU -jäsenvaltioissa ryhmittymien mukaan.⁴⁸

Kuvasta 7 käy ilmi, että eniten pidätyksiä aiheuttivat jihadistit (705), joka on lähes 73 prosenttia kaikista terrorismiin liittyvistä pidätyksistä Euroopan Unionin alueella. Huomionarvoista on se, että Suomessa terrorismiin liittyvät pidätykset koskivat vain jihadistiteja.

Samaisen 2018 vuoden Te-Sat -raportin mukaan kaikista terrorismiin liittyvistä pidätyksistä (1219) 638 pidätystä koski mieshenkilöitä, 123 naishenkilöitä ja 400 pidätetyn osalta sukupuolta ei ollut ilmoitettu.

⁴⁸ European Union terrorism situation and trend report, 2018.

4.6 Jihadistien toimintamalleja

Jihadististen terroristien IED⁴⁹-iskut kohdistuivat yleisesti niin sanottuihin pehmeisiin kohteisiin päätarkoituksenaan aiheuttaa mahdollisimman paljon siviiliuhreja. Viime vuosina iskut ovat kohdistuneet raide- ja ilmaliikenteeseen sekä isoihin urheilutapahtumiin ja ylipäättänsä yleisesti käytettyihin tiloihin. EU:ssa on tehty muutamia havaintoja näihin räjähteisiin liittyen.

Toisaalta European Union Terrorism Situation and Trend Report 2018:n mukaan jihadistiset iskut aiheuttavat enemmän kuolemia ja uhreja kuin mitkään muut terroristisessa tarkoituksessa tehdyt iskut. Jihadistit toimivat usein yksin, mutta saattavat toimia myös ryhmissä. Jihadistit ovat saattaneet pystyä pitämään elinympäristönsä kokonaan tiedottomana ennen iskua, mutta kuitenkin heidän omaan elinympäristöönsä voi kuulua ystäviä tai sukulaisia, jotka saattavat olla tietoisia iskuista, tai jopa avustaa iskujen valmistelussa.⁵⁰

5 POHDINTAA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli jäsentää ja selvittää erinäisiä lähteitä hyväksikäyttäen terrorismin nykytilannetta sekä terrorismin monimuotoisuuden tuomia haasteita Suomessa. Aihe on erittäin ajankohtainen sekä toisaalta mielenkiintoinen. Aihetta ei ole juuriakaan käsitelty kirjoittamaltamme näkökohdalta opinnäytetöiden muodossa, joten tästä syystä koimme, että opinnäytetyön tekeminen annetusta aiheesta on tärkeää.

Työn tekijöiden näkökulmasta terrorismin tilannekuva on muuttunut viime vuosina Suomessa sekä Euroopassa. Toisaalta nopeatempoinen median uutisointi sekä sosiaalisessa mediassa kiihtyvällä vauhdilla leviävät uutiset sekä huhut ovat omiaan lisäämään terrorismimäärän tunteen nousua. Suojelupoliisin tekemän arvion mukaan Suomen terrorismin tilannekuvan kehittymisessä nähdään kohdehenkilöiden ja vierastaistelijoiden määrän kasvu. Myös terrorismin uhan kansallinen nostaminen neliportaisella asteikolla 1. matalalta tasolta 2. kohonneeseen tasoon kertoo omaa kieltänsä terrorismin uhan noususta Suomessa. Euroopassa tapahtuneiden terroristiseksi luokiteltujen iskujen nähdään olevan monelta osin yhtäläisiä toisten terrori-iskujen kanssa. Tapahtumissa korostuu mahdollisimman suuri

⁴⁹ IED – Improvised explosive device eli improvisoitu räjähtävä laite.

⁵⁰ European Union terrorism situation and trend report, 2018.

uhriluku sekä tekijän taikka tekijöiden itsemurha tai surmaamiseksi tuleminen tai sen toive teon loppuun. Terrorististen tekijöiden taustoista löytyy myös usein yhtäläisyyksiä kuten kouluttamattomuutta, köyhyyttä, kuulumattomuuden tunnetta yhteiskuntaan ja muita sosiaalisia epäkohtia, jotka altistavat henkilön terroristiselle propagandalle ja viime kädessä terroristiseen tekoon.

Kun tarkastellaan terrorististen tekojen tapahtumapaikkoja, niin iskujen nähdään tapahtuvan toistuvien uutisten mukaan Euroopassa sekä Yhdysvalloissa. Toisaalta, kun pohditaan äärijärjestö Isisin olemassaoloa vuosilta 2015 - 2016 Lähi-Idässä, niin voisi ajatella, että pelkästään tämän terroristisen järjestön olemassaolo ja järjestön vaikuttavuuden toiminta yhteiskunnan toimintaan on jatkuvaa terroristista toimintaa. Pohjois- ja Koillis-Afrikassa toimiva Al-Shabaab-järjestön toiminta on myös varmasti päivittäin terroristisen määritelmän ylittävää toimintaa. Länsimaalaisessa uutisoinnissa tämä ei kuitenkaan näy.

Uutisoinnin eroon varmasti vaikuttaa niin taloudelliset, yhteiskunnalliset, sosiaaliset sekä poliittiset toimintamallit, mutta mielestämme tämä oli huomion arvoinen asia.

Suurimpia haasteita terrorismin torjunnassa nähdään varmasti olevan terrorismin torjunnan ja kansalaisten oikeusturvan toteutumisen yhtälö. Rajoittamalla aggressiivisesti kansalaisten toimintaa terrorismin verukkeella olemme ristiriidassa perustuslain kanssa. Toisaalta tekemättä mitään olemme myös ristiriidassa samaisen pykälän kanssa.

Suomen perustuslain ensimmäisessä pykälässä mainitaan, että valtiosäännön tarkoituksena on turvata ihmisoikeuksien loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. Laki yksinään antaa suuret raamit sille, mitä poliisi ja yhteiskunta voi tehdä terrorismin torjumiseksi. Tämän jälkeen seuraavana tulevat esiin varmasti rajalliset resurssit, jotka raamittavat terrorismin torjunnan entistä pienempään lokeroon. Mielestämme Suomen poliisi on omalta osaltaan näyttänyt esimerkillistä toimintaa lainsäädännön ja rajallisten resurssien kehyksissä.

Kuitenkaan tulevaisuuden uhkia ja kehitystä ei pidä väheksyä. Terrorismi muuttaa varmasti muotoaan, lainsäädäntö muuttuu ja yhteiskunta kehittyy. Tähän haasteeseen on Suomen poliisinkin pystyttävä vastaamaan. Ammatillinen osaaminen sekä monipuoliset resurssit ovat terrorismin torjunnassa välttä-

mättömiä välineitä. Pahimmassa tapauksessa, kun jotain sattuu, niin siihen on pystyttävä vastaamaan riittävällä osaamisella. Ei pidä kuitenkaan unohtaa, että ennalta estämällä terroristisia tekoja saavutetaan suurin hyöty, puhumattakaan niistä lukemattomista ihmisistä, jotka ovat mahdollisesti menettäneet henkensä terroristisen teon seurauksena.

Työtä tehdessä kirjoittajille tuli mieleen Poliisiammattikorkeakoulun vanha pääsykoemateriaali, jossa käsiteltiin ennalta estävän toiminnan tärkeyttä. Anna-Kaisa Heinämäki kirjoitti pääsykoemateriaalissa, että ennalta estävä toiminta on mielletty tärkeäksi, mutta toiminnalla ei ole kohdennettua paikkaa organisaation sisällä.⁵¹

Toinen tämän työn tekijöistä suoritti Poliisiammattikorkeakoulun työharjoittelun Helsingin poliisilaitoksella ja harjoittelun aikana olikin hyvä huomata, että Helsingin poliisilaitoksella on erillinen ennalta ehkäisevä ryhmä. Ennalta estävää toimintaa toteutetaan erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien ja rikoksilla oirehtivien nuorten, eri kieli- ja kulttuuritaustaisten, perheiden ja ekstremistien kanssa ja tämän lisäksi sellaisten henkilöiden, joiden turvallisuusongelmia ei voida hoitaa perinteisellä poliisitoiminnalla.⁵² Toinen kirjoittaja on edelleen tämän opinnäytetyön kirjaamisen aikana työharjoittelussa samalla laitoksella.

Ennalta estävän toiminnan kohdentaminen ja sellaisten asiakkaiden löytäminen, joita ennalta estävä toiminta palvelee parhaiten, vaatii taakseen tietojohdoista poliisitoimintaa. Huonossa tapauksessa ennalta estävän toiminnon resurssit kohdennettaisiin sellaisiin asiakkaisiin, jotka tarvitsisivat poliisipalveluiden sijasta toisen viranomaisen palveluita. Tarkoituksenmukainen tietojohdoinen poliisitoiminta johtaa juurensa laadukkaaseen rikostiedusteluun, analyysitoimintaan sekä oikeanlaisten tiedonvälityskanavien hyödyntämiseen.

Laadukkaan rikostiedustelun, analyysitoiminnan sekä oikeanlaisten tiedonvälityskanavien hyödyntäminen vaatii poliisilta resursseja. Resursseja poliisille esittää valtioneuvosto, jonka esityksen eduskunta joko hyväksyy tai ei hyväksy. Sisäministeriö esitti valtioneuvostolle poliisin toimintamenoihin noin 798 miljoonan euron määrärahaa vuodelle 2019.⁵³

Ongelmana piileekin kirjoittajien mielestä se, että määrärahat päätetään poliittisesti, poliittisten vaalikausien ajaksi. Tämä aiheuttaa sen, että määrärahojen hyödyntäminen on lyhyt-

⁵¹ Heinämäki, Anna-Kaisa, 2016, 69.

⁵² Ennalta estävä poliisitoiminta. Luettu 4.1.2019.

⁵³ Sisäministeriö 2018. Luettu 4.1.2019.

näköistä, eikä poliisissa pystytä hyödyntämään parhaalla tasolla pitkäjänteistä kehitystä määrärahojen puitteissa. Mielestämme poliisin määrärahoista tulisi pystyä päättämään yli vaalikausien ulottuvilla ratkaisuilla saadaksemme parhaimman edun määrättyistä rajallisista resursseista.

Suomen poliisi on kuitenkin pystynyt näiden määrättyjen resurssien sisällä pitämään pitkään rakennetun luottamuksen yhteiskunnan kanssa. Tämän kaltainen luottamus on mittaamattoman arvokas Suomen poliisille ja sen avulla uskomme, että poliisi on pystynyt hoitamaan niukoilla resursseilla tehtävät ansiokkaasti.

6 YHTEENVETO

Suomen rikoslaissa on erillinen 34a -luku terrorismirikoksiin liittyen. Luvussa on kriminalisoitu muun muassa terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ja niiden valmistelu, edistäminen, värvääminen sekä rahoittaminen. Kyseistä rikoslaista löytyvää lukua on sovellettu edeltävän kerran Turussa tapahtuneiden terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen murhien sekä murhanyrityksien takia.

Selvää on, että Euroopassa tapahtuneet iskut ovat vaikuttaneet Suomen turvallisuustilanteeseen. Tämä on nähtävissä esimerkiksi Suojelupoliisin 2014 tekemän uhka-arvion perusteella. Suojelupoliisi määritteli terrorismin uhan Suomessa neliasteisella portaikolla tasolle kaksi, eli kohonnut. Huomionarvoista asiassa on kuitenkin se, että Turussa tapahtuneet puukotukset eivät vaikuttaneet Suojelupoliisin tekemään uhka-arvioon, vaan se on säilynyt edelleen tasolla kaksi, kohonnut.

Terrorismin tilannekuvan kehitys on kuitenkin muuttunut vuodesta 2015, jolloin Suojelupoliisin tilannekuva-arvion mukaan Suomessa oli noin 270 kohdehenkilöä ja noin 50 vierastaistelijaa, kun taas vuonna 2018 Suomessa oli kohdehenkilöitä noin 370 ja noin 80 vierastaistelijaa. Suojelupoliisi pitää suurimpana uhkana Suomen turvallisuudelle yksittäisten toimijoiden aktivoitumista.

Suomessa poliisi on varautunut terrori-iskuihin erilaisilla poliisitaktisilla menetelmillä. Kansalaisten näkökulmasta poliisilla on toimintapakko uhkaavissa tilanteissa, ja kansalaisten odotukset poliisin ammattitaidosta ovat korkealla. Yhteiskunnallisesti radikalisoitumi-

sen estäminen ei kuitenkaan nojautu vain poliisin toimintaan, vaan työtä tehdään yhdessä poliisin sidosryhmien kanssa.

Europolin julkaiseman European Union Terrorism Situation and Trend Report 2017:n (Te-Sat) mukaan EU -jäsenmaat ovat ilmoittaneet vuoden 2016 aikana kuolleen 142 ihmistä ja loukkaantuneen 379 ihmistä terrori-iskuissa. Terrorismiin liittyviä pidätyksiä tehtiin EU -jäsenvaltioissa samaisena vuonna 1002 kappaletta. Suurin osa pidätyksistä liittyi jihadistiseen terrorismiin.

Suojelupoliisin mukaan Suomi ei kuitenkaan ole edelleenkään terroristien ensisijainen kohdema, mutta toisaalta Suomen osallistuminen koulutus - ja kriisinhallintaoperaatioihin voi nostaa Suomessa oleskelevien mahdollisten yksittäisten toimijoiden aktivoitumista terrorismin osalta. Huomioon on otettava myös se, että Turussa tapahtuneiden puukotusten jälkeen yksittäiset toimijat voivat saada lisää tukea omalle ajattelulle mahdollisten tekojen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Terroristit pyrkivät kohdentamaan iskujaan pehmeisiin kohteisiin saadakseen teollisen mahdollisimman suuren julkisuuden. Tätä kautta terroristit pyrkivät levittämään pelkoa ja kauhua kansalaisissa ja pyrkivät edelleen aiheuttamaan sekasortoa yhteiskunnassa.

Työn aiheen laajuuden takia työssä saavutettavaan tiettyyn lopputulokseen pääseminen on suhteellisen monimutkaista, koska terrorismi muuttaa koko ajan muotoaan: iskujen aikaa ja paikkaa on todella vaikeaa ennustaa. Kaikkien yksittäisten saati suurempien iskujen täydellinen estäminen kaikesta taustatyöstä huolimatta on erittäin haastavaa. Tämä aiheuttaa sen, että Suomessa poliisin on varauduttava ennalta estämään tulevia iskuja. Kuitenkin, jos isku tapahtuu, on poliisilla lain määrittelemä toimintavelvollisuus estää mahdollisten lisäuhrien ja -vahinkojen minimoiminen pysäyttämällä vaarallisen henkilön vaarallinen toiminta.

LÄHTEET

Dahl, Päivi 2017: Turun joukkopuukotuksen kuolonuhrit olivat syntyneet vuosina 1951 ja 1986 – Teho-osastolla olevat uhrin ovat paranemassa odotetusti. Luettavissa:

<https://yle.fi/uutiset/3-9788448>. Luettu: 12.1.2018.

Egutkina, Anna 2017: Kuinka helppoa on viedä ase laivaan? Viking Linen tiedotuspäällikkö vastaa. Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201712152200607648>. Luettu 17.12.2017.

Ennalta estävä poliisitoiminta. Helsingin poliisilaitos. Luettavissa:

<https://www.poliisi.fi/helsinki/ennaltaestava>. Luettu: 4.1.2019.

European Union terrorism situation and trend report, 2017. Luettavissa:

<https://www.europol.europa.eu/tesat/2017/>. Luettu: 15.5.2018.

European Union terrorism situation and trend report, 2018. Luettavissa:

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2018-tesat-2018>. Luettu: 4.1.2019.

HE 18/2014 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140018>. Luettu: 30.11.2018.

Heinämäki, Anna-Kaisa 2016: Ennalta estäminen kuuluu poliisitoiminnan ytimeen. Teoksessa Vesterbacka, Marko (toim.) 2016: Kun isolla kengällä astuu, jää iso jälki. Kahdeksantoista näkökulmaa poliisin työhön. 2., uudistettu laitos. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu., 69.

Hekkala, Salla 2017: Poliisi vahvisti joukkojaan Helsinki-Vantaan lentokentällä – konepistoolit näkyvillä pääsiäisen yli. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9563626>. Luettu 12.8.2017.

Hirvonen, Saara 2017: Tämän tiedämme yön jälkeen: Turun puukottajalla oli kymmenen uhria – Poliisin mukaan uhrin valikoituvat sattumanvaraisesti. Luettavissa:

<https://yle.fi/uutiset/3-9785241>. Luettu: 12.1.2018.

Iltasanomat 2017: Poliisi: Turun puukkoiskusta epäilty näki itsensä Isiksen soturina. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005556445.html>. Luettu: 16.4.2018.

Jansson, Kaisu 2017: Turun puukotusten tuomio tulee kesäkuussa - Syytetylle luvassa ainakin kymmenen vuotta vankeutta. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10204849>. Luettu: 13.1.2019.

Kalliosaari, Kati 2017: Poliisi on yhä Tampereella valmiudessa terroriteon takia: "Liikenteen valvonnasta voidaan nyt tinkiä". Luettavissa:

<https://www.aamulehti.fi/kotimaa/poliisi-on-yha-tampereella-valmiudessa-terroriteon-takia-liikenteen-valvonnasta-voidaan-nyt-tinkia-200339661/>. Luettu 27.11.2017.

Kansallisen turvallisuuden katsaus 2018. Suojelupoliisi. Luettavissa:

https://www.supo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/supowwwstructure/76706_2018_Kansallisen_turvallisuuden_katsaus.pdf?8abe625a3567d688. Luettu 4.1.2019.

Katajamäki, Elina 2017: Terrorismin torjunta - mitä poliisissa on tehty? Poliisihallinnon intranet Sinetti. Sisäinen lähde. Luettavissa:

<https://tutka.poliisi.fi/Sivut/2017.03/Terrorismin-torjunta.aspx>. Luettu: 15.5.2018.

Kerkelä, Lasse & Passi, Minna 2018: Turun puukottaja huusi ”allahu akbar” ja oli valmistautunut kuolemaan – tämän poliisi on saanut selville terroriteon tutkinnasta. Luettavissa:

<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005555704.html>. Luettu: 16.4.2018.

Koskinen, Mika 2016: Supon lista: Nämä 34 asiaa uhkaavat Suomen turvallisuutta – terroristit, äärioikeisto, anarkistit, vakoilu, maakaupat... Luettavissa:

<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000004886380.html>. Luettu: 30.11.2018.

Kuka on terrorismintorjunnan kohdehenkilö? Suojelupoliisi. Luettavissa: <https://www.supo.fi/terrorismintorjunta/kohdehenkilo>. Luettu 13.1.2019.

Laitinen, Kari & Lumio, Milla 2009: Terroristin synty ja terrorismin torjunta – näkökulmia väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Laitinen, Kari (toim.) 2007: Tuhat ja yksi uhkaa – Tulkintoja terrorismista. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 66/2007. Tampere, Cityoffset.

Mäntymaa, Eero 2017: Ruotsinlaivat kiristivät turvatoimia – lisää vartijoita ja sataprosenttiset henkilöllisyystarkastukset. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9786278>. Luettu 12.1.2018.

Naalisvaara, Mikko & Tolvanen, Kristiina & Kröger, Tanja 2017: Katso Ylen erikoislähetystä nyt suorana – Pääministeri Sipilä: "Koko Eurooppa suree kanssamme". Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9785781>. Luettu: 19.11.2017.

Nordberg, Erkki 2007: Islamistinen terrorismi ja sen vastainen puolustus. Helsinki, Art House Oy.

Nykänen, Riika 2018: Äärioikeistotutkija uusnatsismista Suomessa: ”Isosta porukasta ei voi puhua”, 2018. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005925879.html>. Luettu: 17.12.2018.

Pantsu, Pekka 2017: Suojelupoliisi: Suomessa epäillään ensimmäistä kertaa terroritekoa – uhka-arvio säilyy ennallaan. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9785900>. Luettu 19.10.2017.

Portaankorva, Tuomas 2004: Islam, terrorismi ja Länsi – tutkimus militantin islamin lännenvastaisuudesta. Turku, Turun yliopisto.

Portaankorva, Tuomas, I/2005: Islam, Terrorismi ja Länsi: Tutkimus militantin islamin lännenvastaisuudesta, tutkimusraportti.

Sisäministeriö 2018: Sisäministeriön talousarvioesitys vuodelle 2019. Tiedote 104/2018. Luettavissa: https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410869/sisaministerion-talousarvioesitys-vuodelle-2019. Luettu: 4.1.2019.

Suojelupoliisin vuosikirja 2017. Luettavissa: https://www.supo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/supowwwstructure/75374_Supo_2017_FIN_www.pdf?bbae6853f98ed588. Luettu 3.9.2018.

Suojelupoliisin vuosikirja, 2015. Luettavissa: https://www.supo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/supowwwstructure/67073_2015_Supo_FIN.pdf?e5237e53f98ed588. Luettu 11.1.2018.

Susi, Mika & Pekkala, Niina (toim.) 2011: Terrorismin rahoitus. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Terrorismin uhka-arvio 14.6.2017. Suojelupoliisi. Luettavissa: https://www.supo.fi/terrorismintorjunta/terrorismin_uhka-arvio. Luettu: 15.10.2017.

Valtioneuvosto 2014: Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi terrorismintorjunnan strategiaksi 2014 - 2017. Luettavissa: <https://intermin.fi/documents/1410869/3723676/Kansallinen+terrorismin+torjunnan+strategia+2014-2017/9b549988-3c30-4ecb-ad7f-1f99053b131b/Kansallinen+terrorismin+torjunnan+strategia+2014-2017.pdf>. Luettu: 19.8.2017.

Valtioneuvosto 2017: Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80700/SM_23_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 19.8.2018

Valtiosopimus, SopS 74/2002. Terrorismin rahoituksen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus. Luettavissa: http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2002/20020074/20020074_2#idp450593104. Luettu: 30.6.2018.

Kuva 1. Rahoituksen eri reittejä. Nuolilla kuvataan varojen kulkusuuntaa.	11
Kuva 2. Uhkatasot Suomessa.	25
Kuva 3. Terrorismin tilannekuvan kehitys 2015 - 2018.	25
Kuva 4. Euroopan Unionin jäsenmaissa 2016 tehdyt terrori-iskut sekä terrorismiin liittyvät pidätykset.	27
Kuva 5. Euroopan Unionin jäsenmaissa 2017 tehdyt terrori-iskut sekä terrorismiin liittyvät pidä-tykset.	28
Kuva 6. Yleiskuva onnistuneista, epäonnistuneista ja estetyistä terroristiseksi luokitelluista terrori-iskuista EU:n kansallisvaltioista.	29
Kuva 7. Pidätykset vuodelta 2017 EU -jäsenvaltioissa ryhmittymien mukaan.	30